

TERVEYS-
TEKNOLOGIA &
ikäihmiset

Maailman
omaehtoisimmat
ikäihmiset

¹Lähde: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/health/health-status-determinants/data/database>, 2.3.2018

² Sosiaalibarometri 2019, SOSTE, <https://www.soste.fi/sosiaalibarometri/sosiaalibarometri-2019/>

³ Talouselämä, Vanhusten valtakunta -artikkeli, sivut 39-45, 10.1.2020

Ikääntyvä Suomi on uusien haasteiden edessä

ELÄKKEELLE SIIRTYVÄT ihmiset ja sitä korkeamman iän saavuttaneet ovat monipuolinen joukko erilaisia ihmisiä. Pääosa juuri eläköityneistä on hyväkuntoisia, aktiivisia ja he käyttävät vähän esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita, mutta paljon muita, itse hankkimiaan palveluita.

Vanhenemisen myötä kuitenkin erilaisten sairauksien ilmaantuvuus kasvaa ja raihnaisuus lisääntyy. Yli 90-vuotiaista naisista noin 80 % ja miehistä noin 75 % on monisairaita. On myös huomioitava, että verrattuna esimerkiksi Ruotsiin, Suomessa terveet elinvuodet päättyvät yli 10 vuotta aiemmin.¹

Alueelliset erot maamme sisällä hyvinvoinnin ja terveyden sekä eriarvoisuuden osalta ovat suuria. Sosiaalibarometrin mukaan eriarvoistumisen kasvuun vaikuttavat lähivuosi-na eniten väestön ikääntyminen, työvoiman saatavuuden haasteet, työikäisten poismuutto sekä pitkäaikaistyöttömyyden korkea taso. Kasvukeskuksissa eriarvoisuutta aiheuttavat asumisen kalleus, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen riittämättömät resurssit.²

Korkean iän saavuttaneista suuri osa tarvitsee erilaisia ratkaisuja omaehtoiseen, turvalliseen asumiseen ja toimintakyvyn ylläpitämiseen.

Osa taas tarvitsee tehostettua tai raskasta hoitoa ja seurantaa sekä inhimillisen ja ihmisarvoisen palliatiivisen hoidon elämän ehtopuolella. Erilaisilla ihmisillä on erilaisia tarpeita.

Miten ikääntyvässä Suomessa ratkaistaan kasvava palvelutarve eri alueilla?

SUOMI IKÄÄNTYY Euroopan maista nopeimmin. Vuonna 2040 Suomessa on puolitoista miljoonaa yli 65-vuotiaita. Se on yli neljännes suomalaisista.³ Samalla pitkäikäisyys yleistyy. Vuonna 1980 oli runsas 5 000 elossa olevaa

4 Tilastokeskus

5 Maakunnittaiset ennusteet, MDI, https://www.mdi.fi/content/uploads/2019/03/maakunnittainen_ennuste.pdf, 11.2.2020

6 Maakunnittaiset ennusteet, MDI, https://www.mdi.fi/content/uploads/2019/03/maakunnittainen_ennuste.pdf, 11.2.2020

7 Uusimaa-PKS-Helsinki sote-erilliselvityksen loppuraportti, Sosiaali- ja terveystieteiden raportteja ja muistioita 2019:71

8 Talouselämä, Vanhusten valtakunta -artikkeli, sivut 39-45, 10.1.2020

90-vuotiasta henkilöä. Vuonna 2017 heitä on jo lähes 50 000. Väestöennusteen mukaan yli 90-vuotiaita on 2030 yli 80 000 ja 2060 yli 190 000.⁴ Ennusteiden mukaan erityisesti työikäinen väestö keskittyy kasvukeskuksiin. Yli 1,9 miljoonaa ihmistä eli 35 % koko maan väestöstä asuu Uudellamaalla vuonna 2040.⁵

Konsulttitoimisto MDI:n mukaan Suomessa voi olla 2040 peräti 44 kuntaa, joissa yli 65-vuotiaita eläkeläisiä on enemmän kuin työikäistä väestöä.⁶ Itä-Suomi, Koillis-Suomi ja Lappi muuttuvat ikärakenteeltaan vielä muuta maata voimakkaammin. Maakuntakeskusten osalta merkityksellistä verrattuna muuhun Suomeen on vanhusväestön absoluuttiset määrät. Ennusteiden mukaan esimerkiksi Uudellamaalla yli 75-vuotiaita on vuonna 2040 Uudellamaalla yli 110 000 henkeä enemmän kuin nyt.⁷

Korkean iän myötä esimerkiksi monisairastavuus, muistisairaudet ja raihnaisuus lisääntyvät merkittävästi. Tämä lisää vahvasti avun ja myös raskaiden hoivapalveluiden tarvetta. Verovaroin maksettavat hoivamenot ovat tällä hetkellä noin 5 miljardia euroa vuodessa. 2040 ne ovat laskelmien mukaan noin 10 miljardia euroa.⁸

Terveysteknologia tarjoaa ratkaisuja ikääntymisen ja omaehtoisen elämän tueksi sekä vähentää sosiaali- ja terveydenhoidon työn kuormitusta

TERVEYTEKNOLOGIAN MERKITYS lisääntyy suomalaisten ikääntyessä ja syntyvyyden laskiessa. Se auttaa vähentämään sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten työkuormaa ja helpottaa työn tekemisen rutiineja. Samalla terveysteknologia vapauttaa hoitotyössä aikaa ihmisten kohtaamiselle. Sille on suuri tarve.

Erlilaisilla, ennakkoluulottomilla ratkaisuilla (esimerkiksi etähoito tai etäseuranta) on mahdollista toteuttaa palveluita jo nyt harvaan asutuilla seuduilla. On myös hyvä muistaa, että viime vuosina eläkkeelle siirtyneet ovat koulutettumia ja osaavampia sekä haluavat käyttää teknologiaa aivan

9 *New Robot Strategy, Japan's The Headquarters for Japan's Economic Revitalization 10/2/2015*

toisella tavoin kuin aiemmat sukupolvet. Tulevaisuutta on lähdeittävä rakentamaan nyt. Sosiaali- ja terveysministeriö on laatinut jo 2014 toimenpidesuunnitelman iäkkäiden laitoshoidon vähentämiseksi ja kotiin annettavien palveluiden lisäämiseksi. Lisäksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) mukaan kotihoito on kansallinen tavoite. Tätä työtä on tarmokkaasti jatkettava ja siihen tulee vahvasti kytkeä terveysteknologia mukaan.

Terveysteknologia mahdollistaa eri-ikäisten omaehtois- sen elämän ja asumisen.

Myös laitoshoidossa tai palveluasumisessa terveysteknologian avulla voidaan seurata ja parantaa hoidon laatua, lisätä turvallisuutta ja työturvallisuutta sekä kehittää uusia toimintatapoja. Ikäihmiset ja terveysteknologia -työryhmä ehdottaakin seuraavia toimenpiteitä arvokkaan ikääntymisen tukemiseksi:

1

Valmistellaan ja toteutetaan Suomen terveysteknologiasta strategia eri-ikäisten tasa-arvoisen hoidon ja palveluiden varmistamiseksi

- A. Käytetään pohjana vahvojen ja suurten talouksien (Japani, Saksa) jo tehtyjä strategioita ja niiden keskeisiä oppeja ja ajatuksia.⁹
- B. Rakennetaan strategian toteuttamiseksi taloudellinen substituuio ja kannustimet terveysteknologian hyödyntämiseksi valtion tasolla ja vahvistetaan julkisen ja yksityisen yhteistyötä.
- C. Otetaan käyttöön samat ikääntyneiden palveluihin, rakentamisen ratkaisuihin ja apuvälineisiin sekä muihin lääkinällisiin laitteisiin (ml. robotiikka) liittyvät standardit ja suositukset kuin esimerkiksi Norjassa ja Ruotsissa.

2

Uudistetaan lainsäädäntöä terveysteknologian edistämiseksi

- A. Kartoitetaan ja puretaan nykyisen lainsäädännön esteet terveysteknologian käyttöönotossa ja hyödyntämisessä.
- B. Varmistetaan, että uudessa lainsäädännössä huomioidaan erityisesti ikäihmisten hoiva- ja hoitotyössä käytettävien ratkaisujen monipuolinen hyödyntäminen, ratkaisujen parempi markkinoille pääsy ja käytön edistäminen sekä edellä mainittujen arviointi.
- C. Pidetään julkiset hankinnat alueellisesti hajautettuna ja vahvistetaan hankintojen asiantuntijaosaamista myös hoito- ja hoivatyön sekä geriatrian aloilla.

3

Vahvistetaan ikäihmisten palveluissa käytettävän terveysteknologian määrää, ammattilaisten osaamista ja kaikkien osapuolten osallisuutta uudenlaisen hoitotyön suunnitteluun

- A. Otetaan alueelliset innovaatiokannustimet käyttöön ja edistetään uusien ratkaisujen käyttöönottoa myös vaikuttavuusperusteisen terveystalouden mallien avulla.
- B. Veloitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköt huolehtimaan terveysteknologiaa käyttävien ammattilaisten osaamisesta ja sen ylläpidosta, siten että ammattilaisilla on mahdollisuus osallistua terveysteknologian käyttökoulutuksiin potilasturvallisuuden lisäämiseksi.
- C. Uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten perus- ja täydennyskoulutusta siten, että terveysteknologia, geriatria sekä vaikuttavuusajattelu ovat osana kaikkia koulutusohjelmia.
- D. Otetaan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset ja mahdollisuuksien mukaan ikäihmiset ja omaiset suunnittelemaan laatukriteereitä. Omaehtoinen elämä on kaikkien etu.

Tulevaisuuden terveys tarvitsee tiukkaa sääntelyä ja yhteistyötä

TERVEYTEKNOLOGIALLA TARKOITETAAN lääketieteelliseen tarkoitukseen käytettäviä lääkinnällisiä laitteita ja näihin rinnastettavia ratkaisuja. Terveysteknologian toimiala on jo tällä hetkellä tiukasti säänneltyä sekä EU-tasolla että kansallisesti.

Terveysteknologia on kehittynyt nopeasti erityisesti älyteknologian myötä mahdollistaen potilaiden uudenlaiset hoitomuodot sekä nopean diagnosoinnin.

¹⁰ *Terveysteknologian toimialaselvitys 2019, Nordic Healthcare Group, 12/2019*

Digitalisaatio, robotiikka ja tekoäly ovat jo tulleet vahvasti terveydenhuollon toimijoiden ja potilaiden avuksi. Genomi- ja muun terveystiedon hyödyntämisen myötä voidaan siirtyä entistä yksilöidympiin hoitoihin ja ennaltaehkäisyyn.

Suomessa innovaatioiden markkinoille pääsyä pitää vaikeana noin 60 % terveysteknologiayrityksistä.¹⁰ Lisäksi Saksa, USA ja Ruotsi ovat yritysten mielestä Suomea kiinnostavampia TKI-maita. Tilanne on huolestuttava pienessä, harvaan asutussa ja ikääntyvässä maassamme.

Uudistuva sääntely, potilasturvallisuuden vahvistaminen entisestään, valvonta ja uusien ratkaisujen saattaminen markkinoille sujuvasti ja nopeasti vaativat eri tahojen jatkuvaa yhteistyötä. Tämän vuoksi terveysteknologia on saatettava olennaiseksi osaksi maamme hyvinvointipolitiikkaa ja STM:n toimialaa.

Arvokas ikääntyminen on mahdollista - yhteistyöllä.

**TERVEYS-
TEKNOLOGIA** &
ikäihmiset

Sailab
MedTech Finland

*Terveysteknologiayritykset
terveemmän elämän
palveluksessa.*

www.sailab.fi